

سردار سرتیپ پاسدار حسین علیی
جانشین محترم وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

سخنرانی در مینمار «نقشه درد دفاع، نقشه در سازندگی»

● انسان برای ارتباط با دیگران و انتقال دانسته‌ها و یافته‌ها و بیان خواسته‌هایش ناگزیر است تا وسیله‌ای را بیابد. اولین چیزی که انسان برای رفع این حاجات خود یافت، گفتگوی مستقیم بود. مکالمه این تقیصه را داشت که مخاطبان آن محدود بودند زیرا در هر منطقه‌ای از زبانی خاص استفاده می‌شد و از طرفی قابلیت نگهداری این اطلاعات و یافته‌ها برای روزگاران بعد و استفاده کنندگان دیگر نقاط میسر نبود. از اینرو انسان برای نشر معلومات و افکارش ناگزیر به اختراع خط گردید. هر چند خط بعضی از اشکالات فوق را برطرف می‌کرد اما دلیل اینکه خط نیز تا می‌از زبان نویسندگان این کتابها بود انسان استفاده همگانی از این نوشته‌های خطی را میسر نمی‌ساخت، بنابراین باز تحت پوشش قرار دادن تمامی آحاد بشر امکان پذیر نمی‌شد. با پیشرفت دانشهای فنی و ساخته شدن قابتها و کشتیها که اولین وسیله‌های مسافرت انسانها محسوب می‌گردیدند نیاز به اطلاع از وضعیت جغرافیایی و اقلیمی نقاط دور دست ملموس تر شد، از اینرو بعضی از سیاحان اقدام به رسم نقشه‌های ابتدایی و نیز نوشتن کتابهایی در زمینه وضعیت جغرافیایی دیگر نقاط جهان کردند. این کتابهای جغرافیایی نیز به دلایل ذکر شده قابل بهره‌برداری همگان نبود، از اینرو باید وسیله‌ای ابداع می‌گردید که استفاده از آن نیازمند اطلاعات عمیق فنی نباشد و از سویی دیگر بتواند به سهولت در دسترس همه قرار گیرد.

جهت پاسخگویی به این نیازها نقشه ابداع شد که امروزه به‌عنوان یک زبان مشترک و بین‌المللی مورد استفاده مهندسان، نظامیان، دریانوردان سیاستمداران... قرار می‌گیرد. علائم و قراردادهایی که روی نقشه درج می‌گردند تقریباً در تمام جهان به‌عنوان یک استاندارد درآمده است، از اینرو دیگر مشکلی چون زبانها و گویشها وجود ندارد و با توجه به ارزانی و کثرت آنها و تنوعی که در انواع آن داده شده است به سهولت در اختیار مصرف کنندگان قرار می‌گیرد. از روزگاران قدیم ستولیان تهیه نقشه‌ها و توزیع کنندگان آن کشورهای بوده‌اند که قدرت و توانایی فنی زیاد تر و جای پای بزرگتری در کل جهان داشته‌اند و این خصوصیات در تمامی دورانها فقط در حیطه کشورهای استعمارگر بوده‌است،

از اینرو می‌توان گفت که نقشه‌های سهم و دقیق با صلاحدید این قدرتها تهیه شده و در اختیار دیگران قرار گرفته است.

در سده‌های اخیر انگلیس با توجه به روحیه استعمارگری‌اش دارای اسکانات فنی و علمی مناسب و جاها‌های فراوانی در سراسر جهان بوده است، به این دلیل یکی از تهیه کنندگان و توزیع کنندگان نقشه‌های دریایی، زمینی و هوایی و هزاران نوع نقشه توریستی... گردیده است. با وجودی که انگلیس دیگر به‌عنوان یک ابرقدرت مطرح نیست هنوز هم استیلای فرهنگی و علمی این کشور در زمینه نقشه با برجاست، البته پس از جنگ جهانی دوم آمریکا سعی کرده است تا امور مربوط به نقشه برداری در جهان را به دست بگیرد و در این رابطه است که اغلب نقشه‌های زمینی مورد مصرف در ایران مربوط به همین دوران می‌گردد.

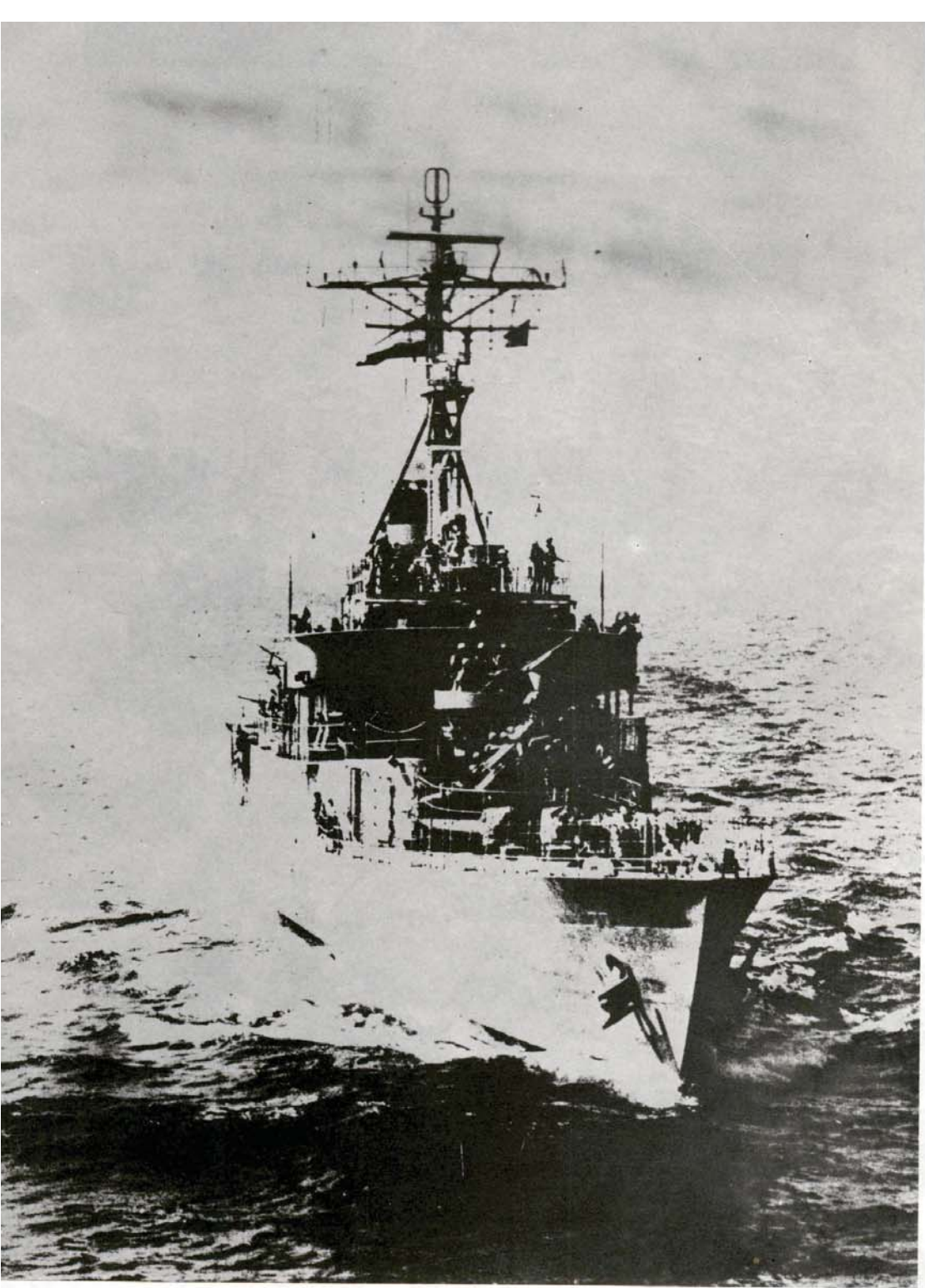
نقشه‌ها با توجه به مقیاس‌شان به دو دسته نقشه‌های استراتژیکی و نقشه‌های تاکتیکی تقسیم می‌شوند. نقشه‌های استراتژیکی نقشه‌هایی هستند که عموماً کاربرد غیر نظامی داشته و بیشتر برای موارد تجاری، سیاسی، مسافرتی و... به‌کار می‌روند. این نقشه‌ها دارای مقیاسهای بالای 1 500 000 هستند و به واسطه کاربردی که دارا می‌باشند از دقت زیادی برخوردار نیستند. این نوع نقشه‌ها به وفور در اختیار هر نامزندی قرار می‌گیرد. نوع دیگر، نقشه‌های تاکتیکی است که در سواردی که احتیاج به عملیات دقیق نظیر جاده سازی، عملیات نظامی، اکتشاف معادن و... است به‌کار می‌روند. این نقشه‌ها در مقیاسها و انواع گوناگونی تهیه می‌شوند که می‌توان از نقشه‌های 1 250 000، 1 100 000، 1 50 000، 1 10 000 و 1 5 000 نام برد.

نقشه‌هایی که در ایران و در ارگانهای نظامی به‌کار می‌روند با توجه به مأموریت هر نیرو از مقیاسهای گوناگونی برخوردارند. در رژیم سابق با توجه به سرمایه‌گذارها و برنامه‌ریزیهای مفصلی که برای نیروهای زمینی در نظر گرفته شده بود، اقداماتی جزئی نیز برای تهیه انواع نقشه‌ها گردیده بود از اینرو وضعیت نقشه‌های مرتبط با نیروهای زمینی دارای وضحت نسبتاً خوبی است. در طی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران نیز با توجه به کمبودها و نواقصی که در نقشه‌ها و تطبیق

اهمیت نقشه‌ها در دریا

آنها با آخرین وضعیت موجود به چشم می خورد اقدام به رسم کالک و کرو کسایی که در آنها آخرین وضعیت نیروهای خودی و دشمن و تغییرات داده شده در عوارض طبیعی درج گردیده بود می شد.

نقشه به تنهایی قادر نیست تا تمامی نیازهای اطلاعاتی را برآورده کند. به طور مثال نیروهای عملیاتی احتیاج دارند تا از وضعیت زمین، پوششهای گیاهی، موقعیت مطلوب جهت احداث جاده ها و خطوط مواصلاتی، موقعیت خطوط لوله و انتقال نیرو و دهها موضوع دیگر آگاه گردند. این اطلاعات به منظور امکان استنار در مواقع عملیات، ایجاد سنگر و آمادگاهها، تعیین موقعیت پداندی مناسب در حملات شیمیایی و غیرشیمیایی دشمن و دهها منظور خاص دیگر مورد نیاز می باشند. برای پاسخگویی به این نیازها، واحدهای اطلاعاتی اقدام به تهیه بیوشهای اطلاعاتی می کنند. ترکیبی از نقشه و آخرین وضعیت موجود و نیز تحلیلهای تریسمی مورد نظر را بیوست اطلاعاتی می نامند. به طور مثال نقشه موقعیت یک پل را نشان می دهد ولی بیوست اطلاعاتی علاوه بر نشان دادن موقعیت پل، مناطقی را که بر روی این پل دید مستقیم دارند نشان داده و امکان استفاده از آن در مواقع بحرانی را می نمایاند. ولی در دریا (خلیج فارس و دریای عمان) چنین وضعیتی موجود نبوده و نیست. یعنی با وجود اینکه نقشه های فراوانی در زمینه کارهای دریایی موجود می باشد و فعلانی از آنها در زمینه مسائل نظامی استفاده می گردد اما این نقشه ها به تنهایی دارای کارایی کمی بوده و اغلب اوقات اطلاعات مورد نیاز نیروهای عمل کننده را نیز شامل نمی گردند.

در عملیات زمینی می توان از عوارض طبیعی به منظور جهت یابی و یا تصحیح وضعیت یک موقعیت بهره جست. به طور مثال وقتی یک ردیف سنگر در منطقه ای ایجاد می گردد به راحتی می توان با تطبیق دادن موقعیت مکان با عوارضی از قبیل کوه، رودخانه و با هر نشانه دیگری موقعیت آن را بر روی نقشه مشخص کرد. اما در دریا و خلیجهای بزرگ به دلیل گستردگی سطح آنها مشخص کردن خط لوله ای که از زیر آب عبور کرده است ممکن نمی باشد و با بستن حتماً در موقع تریسم ضمن مشخص ساختن روی نقشه آن را رسم کرد، چنانچه بعد از تریسم نقشه اقدام به رسم آن گردد، با توجه به مقیاس نقشه ها و به احتمال بسیار زیاد محل آن به غلط مکان یابی خواهد شد. از اینرو موقع تریسم نقشه های دریایی بایستی ارتباط تنگاتنگی بین مصرف کنندگان آنی آن و عوامل هیدروگرافی برقرار باشد.

حرکت در زمین بر اساس جاده ها و با عوارض طبیعی موجود در منطقه انجام می شود ولی در دریایی که فاقد جزیره های نزدیک به هم و دیگر نشانه های دریایی (بویه ها و چراغهای دریایی) است حرکت به سمت یک نقطه معین صرفاً بر اساس نقشه صورت می گیرد. از اینرو دقت نقشه ها در انجام عملیات دریایی از اهمیت به سزایی برخوردار است.

عمل جمع آوری اطلاعات جدید و ثبت آن در دریا بر روی نقشه انجام می گیرد (بر خلاف زمین که بر روی کرو کسایی با عوارض طبیعی هم می توان این کار را انجام داد) از این جهت اطلاعات دریایی متکی به یک نقشه با مقیاس مناسب است. به طور مثال وقتی موقعیت یک کشتی در روی نقشه ای با مقیاس 1:250,000

تعیین می شود، چنانچه فقط یک سانتیمتر در آن اشتباه صورت گیرد، موقعیت کشتی ۴/۵ کیلومتر دورتر تعیین می گردد حال چنانچه قرار باشد از ساحل موشکی به این کشتی شلیک گردد واضح است که به آن اصابت نخواهد کرد.

وقتی تراکم اطلاعات در یک ناحیه زیاد باشد مشخص کردن دقیق آنها حتی بر روی نقشه های با مقیاس بزرگ نیز امکان پذیر نخواهد بود از اینرو بایستی در هر ناحیه نقشه ای را به کار برد که دارای مقیاس مناسب برای انتقال اطلاعات مورد نیاز بر روی آن باشد، به طور مثال وقتی تعداد زیادی کشتی در یک ناحیه کوچک لنگر انداخته باشند برای مشخص کردن آنها و تفکیک مکان دقیق کشتیها باید از نقشه ای استفاده کرد که بتوان مکان هر کشتی را در نقشه با علامتی خاص معین ساخت.

از روی نقشه می توان نقاط آسیب پذیر دشمن را مشخص کرد. به عنوان نمونه وقتی فقط محدوده ای کوچک از یک منطقه دریایی دارای عمق مناسب برای دریا نوردی است، می توان به جای کل منطقه، به نامسن کردن آن محدوده اکتفا کرد. این امر به کرات در طی جنگهای دریایی به کار برده می شود و می توان گلوگاههای دشمن را به این ترتیب در اختیار گرفت.

با توجه به اینکه دریا دارای وضعیت ثابتی نیست و مدام در حال جزرومد بوده و ارتفاع آب در حال تغییر است از اینرو با نقشه هایی که اعماق نقاط مختلف را به درستی مشخص کرده باشند، می توان زمان تردد ناوگانها را کنترل کرد. به طور مثال در بسیاری از آب راهها فقط در ساعات خاصی از شبانه روز امکان تردد کشتیها وجود دارد که با استفاده از این مسئله می توان اقدامات لازم را در زمانهای مناسب انجام داد.

با توجه به نکاتی که در بالا یاد شد به بعضی از اشکالات موجود در سیستم نقشه های دریایی موجود می پردازیم. منبع اغلب نقشه های دریایی موجود کشور های انگلیس و آمریکا می باشند. در شرایط عادی بایستی به طور منظم به تصحیح این نقشه ها اقدام گردد و این از جمله مسئولیت های کنشندگان آن است و لسی این کشورها بعد از انقلاب اسلامی امکان دستیابی به فلات قاره ایران را نداشته اند بنابراین بر روی نقشه های دریایی موجود هیچ تصحیحی که مستلزم اندازه گیریهای فنی باشد انجام نگرفته است و همین امر با توجه به اینکه بستر دریاها به طور مداوم دارای تغییراتی می باشد اشکالاتی را خصوصاً در میزان عمق آنها ایجاد کرده است. این اشکالات بویژه در نواحی شمال خلیج فارس که در طی جنگ تحمیلی هیچگونه لایروبی منظمی در آن انجام نگرفته است بیشتر مشاهده می گردد. از طرفی با توجه به اهمیت نقشه های تاکتیکی دقیق و به روز شده در عملیات گوناگون نظامی داراست چون این نقشه ها در اختیار کشورهای خارجی قرار دارد از اینرو تهیه آن هم با مشکلات فراوانی روبروست و در صورت عدم تحویل آن از جانب این کشورها هیچگونه منبع دیگری نیز برای تهیه وجود ندارد و همین امر وابستگی بسیار شدیدی در این باره را فراهم می آورد. بنابراین با توجه به موضوعات فوق حتماً باید نقشه را به عنوان یک ابزار استراتژیک در نظر گرفت و سعی کسود که کلیه مسائل و جوانب آن در کشور

انجام گیرد تا وابستگی به بیگانگان ریشه کن شود.

یکی از مهمترین نقشه‌هایی که صرفاً دارای کاربردهای نظامی است، نقشه عملیات مشترک می‌باشد. این نقشه که جهت عملیات همزمان نیروهای زمینی و هوایی و دریایی تهیه گردیده است. دارای کارآیی فوق‌العاده‌ای می‌باشد. گاهی نقشه‌های عملیات مشترک مربوط به مناطق عملیاتی جنوب کشور در طی جنگ تحمیلی با فاصله چند ماه مورد تصحیح قرار می‌گرفت و در اختیار نیروهای خودی قرار داده می‌شد. متأسفانه نقشه عملیات مشترک کاملی که کل خلیج فارس را پوشش دهد وجود ندارد و اغلب نقشه‌های موجود نیز سالهاست که تصحیح نگردیده‌اند. در طی جنگ تحمیلی و با تلاشهای نیروی دریایی سپاه نقشه‌های عملیات مشترک مربوط به تمامی کشورهای خلیج فارس تهیه شد که اغلب دارای آخرین تصحیحات و اصلاحات بودند اما به دلیل مشکلاتی چند چاب و نشر کامل این نقشه‌ها را که مانده و فقط نقشه‌های مربوط به کویت دارای ترجمه فارسی بوده و چاپ گردیده است.

با توجه بر نیازهای عملیاتی نیروهای دریایی با تلاشهای این نیرو نقشه‌های دریایی با مقیاس 1:350,000 که حاوی اصلاحاتی تا سال ۱۹۸۰، بود تهیه گردید؛ که توسط اداره نقشه برداری و جغرافیای وزارت سپاه سابق، به فارسی ترجمه و چاپ گردید. ولی تا زمانی که نقشه‌های دریایی به‌طور کامل در کشور تهیه نگردد باید تسریعی داده شود که این نقشه‌ها به‌طور منظم و دست‌نگاه‌مندانانه (سیستماتیک) تهیه و ترجمه و چاپ گردند تا کارها با نقشه‌های به‌روز درآیند انجام شوند.

نظریه اینکه در طی دوران صلح و در زمانهایی که عملیات مستقیم نظامی وجود ندارد، به راحتی می‌توان نقشه‌ها و کالکهای «مناسب با زمان عملیات» را تهیه کرد از اینرو باید در شرایط کنونی به بهبود وضعیت نقشه‌های نظامی موجود به‌ویژه نقشه‌های دریایی پرداخت تا کمبودهای آن برطرف گردد. برای این منظور توجه به نکات زیر ضروری است:

تهیه نقشه و نقشه برداری باید از حالت قدیمی و ناقص خارج شود و با استفاده از تصاویر ماهواره‌ای و نیز عکسهای هوایی که توسط هواپیماهای شناسایی برداشته می‌شوند اولاً نقشه‌ها را تکمیل کرد و ثانیاً نسبت به تصحیح و به‌روز کردن آنها اقدام نمود و از آنجا که عملیات نقشه برداری و نیز تصحیح منظم آن از کارهای پرخرج و سنگین‌اساساً ازینرو پیشنهاد می‌شود تا از امکانات و نفقات فنی سازمانهایی که استفاده کننده نقشه‌های نظامی هستند به نحو مطلوب و سازمان یافته‌ای استفاده گردد.

با توجه به شناخت و اطلاعاتی که عناصر نظامی از نقشه‌های مطلوب و مورد نیازشان دارا هستند، باید تسریعی داده شود که در کلیه مراحل تهیه نقشه و نیز اعمال تصحیحات و نیز افزودن اطلاعات اضافی به نقشه‌ها، از اینگونه افراد نظیر خواهی گردد و کلاً ارتباط تنگاتنگی بین سازمان جغرافیایی وزارت دفاع و نیروهای مسلح به‌وجود آید تا از زحمات و تلاشهایی که آن سازمان برای تهیه نقشه متحمل می‌گردد به‌طرز شایسته‌ای استفاده شود و به صورتی نباشد که نقشه‌های تهیه‌شده

مورد توجه و برطرف کننده نیازهای نیروهای مسلح نباشند.

با توجه به اهمیت استراتژیک جزائر خلیج فارس باید شناخت دقیقی از آنها به دست آورد و این امر حاصل نمی‌شود مگر اینکه نقشه‌های مناسبی از این جزائر داشته باشیم؛ برای این منظور پیشنهاد می‌گردد تا علاوه بر نقشه برداری های جدید از این جزائر و تصحیح آنها (با توجه به تغییرات مرتب ساحلهای این جزائر) یک سری اطلاعات از قبیل وضعیت ساحل از نظر نوع (صخره‌ای یا شن)، ارتفاع عوارض کنارساحل، تجمع مسکونی موجود در جزیره و ساحل آنها و دیگر عوارض طبیعی بر روی نقشه بازتاب یابد.

نظر به اهمیتی که سواحل کشور از نظر پیاده کردن نیرو دارا هستند و نیز به منظور برنامه ریزیهای دفاع ساحلی لازم است تا در نقشه برداریهای جدیدی که در خلیج فارس انجام می‌گیرد وضعیت سواحل به‌طور مشروح در نقشه‌ها ثبت گردد تا نیروهای که مسئولیت انجام عملیات فوق را به عهده دارند مجبور به دوباره کاری نگردند.

عکسهای ماهواره‌ای و تصاویر هوایی برای به‌روز آوردن اطلاعات دریایی نقش مؤثری دارد این تصاویر با بیکریهای نیروی دریایی سپاه به‌طور کامل تهیه گردیده و در اختیار سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح قرار گرفتند. ولی اقدامات شایسته و کافی در باره آنها صورت نگرفته است که باید در هیدروگرافیهای جدید از آنها به خوبی بهره‌برداری گردد.

در تهیه نقشه‌ها و توزیع آنها باید مکانیزمی اعمال گردد تا بتوان تغییراتی را که درین دوچاپ نقشه ایجاد می‌گردد به اطلاع دریافت کنندگان نقشه رساند. به‌طور مثال وقتی یویه یا چراغ دریایی جدیدی نصب می‌گردد لازم است تا محل آن جهت درج در نقشه‌های موجود از طریق یک مچرای مسئول به اطلاع دارندگان نقشه‌ها برسد و متولی این کار نیز باید سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح باشد. برای جمع‌آوری این گونه تغییرات نیز می‌توان از نیروهای مسلح موجود در مناطق و یا عکسهای ماهواره‌ای استفاده کرد.

اطلاعاتی که هم اکنون بر روی نقشه‌های دریایی مستقل می‌گردد دارای یک قالب جهانی است و چه بسا بتوان اطلاعاتی را روی نقشه درج کرد. ولی از آنجاییکه این کار در قالب نقشه‌های جهانی نمی‌گنجد؛ از انجام آن خودداری می‌گردد. از اینرو پیشنهاد می‌شود تا در پارامترهایی که می‌توان روی نقشه‌ها ثبت کرد تجدیدنظری انجام گیرد و این اطلاعات با توجه به نیاز ملی‌مان تغییر یابند. به‌طور مثال محل خطوط لوله، سکوها دریایی، خطوط انتقال انرژی و... را می‌توان نام برد

یکی از کاربردهای نقشه‌های دریایی استفاده از آنها برای عمق یابی است. در نقشه‌های موجود باید اطلاعات صحیح این عمقها درج شوند. ولی چون در طی جنگ در مناطق شمالی خلیج فارس و آبراههای مرتبط با آن لایروبی صورت نگرفته است از اینرو عمقهای نوشته‌شده بر روی نقشه‌ها از دقت زیادی برخوردار نیستند. به این دلیل برای رسم خطوط عمق صحیح بر روی نقشه‌های موجود و در دست تهیه باید اولویت خاصی قائل شد.

○ وضع نقشه‌ها در ابتدای جنگ تحمیلی

از سال ۱۳۴۳، نقشه‌ای تا کتیکی با مقیاس 1:250.000 باقی‌مانده بود که در آغاز جنگ تحمیلی بهترین نقشه موجود نیروی زمینی به‌شمار می‌رفت. این نقشه علاوه بر اینکه بسیار قدیمی بود در آن اطلاعات بسیار غیر واقعی و غلطی مشاهده شده است. به طور مثال یکی از برادران اطلاعات در همان آغاز جنگ برای توجیه شدن روی منطقه پوشهر از این نقشه‌ها استفاده می‌کرد. در ناحیه‌ای در روی نقشه فرودگاهی ثبت شده بود؛ با پیگیری‌های فراوان مشخص گردید که این فرودگاه مدت ۲۰ سال است که تخریب شده و وجود خارجی ندارد. در مورد دیگری برادری می‌گفت که روی این نقشه‌ها در مسیر آبادان به اهواز دو جاده آسفالت رسم شده بود. از این قبیل اشتباهات در این نقشه‌ها به کرات مشاهده می‌گردید که در طی جنگ بسیاری از آنها مشخص و اصلاح شدند.

علاوه بر اینکه از نظر به روز بودن کیفیت نقشه‌های موجود پایین است، عکس‌هایی هم که برای عمل تصحیح نقشه از آنها استفاده می‌گردید بسیار قدیمی بودند. برای نمونه اکثر عکس‌هایی که به‌عنوان مرجع برای تصحیح نقشه‌ها مورد استفاده واقع می‌شد و در طرح‌های سال ۱۳۵۳ بودند.

در موقع تهیه برآوردهای اطلاعاتی از کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس مشخص شد که تمامی اطلاعات موجود و نقشه‌ها دارای همان کیفیت نقشه‌های مربوط به ایران‌اند، برای نمونه در سری نقشه‌های تا کتیکی موجود فقط نقشه 1:250.000 قطر به چشم می‌خورد که آن هم قدیمی و به روز نبود. با تلاش‌های نیروی دریایی سیاه نقشه‌های تا کتیکی منطقه خلیج فارس با مقیاس‌هایی پایین‌تر از 1:250.000 تهیه گردید که چاپ و توزیع آن در برنامه قرار گرفته است.

یکی از با کیفیت‌ترین ابزارهای که می‌توان آن را برای به روز درآوردن نقشه‌ها استفاده کرد نقشه‌های تومپ (عکس‌های مقیاس‌گذاری شده) می‌باشد از این نوع عکس‌ها در ایران کمتر مورد استفاده واقع شده‌اند که با بستی برای بکارگیری آنها توجه بیشتری مبذول شود.

در پایان به‌عنوان جمع‌بندی می‌توان اظهار داشت که نقشه برای تمامی کشورها و همه افراد جهت دستیابی به اهداف گوناگون بسیار مهم است؛ ولی برای کشورهای که از سوی قدرتهای جهانی تحت فشار و محاصره قرار می‌گیرند و بخصوص در تحریم تکنولوژیکی و فنی به‌سر می‌برند و در وضعیتی قرار دارند که مجبورند از ابزارهای ساده‌تر استفاده کنند بهره‌مندی از اطلاعات نقشه‌ها بسیار حیاتی می‌باشد. همانگونه که در جریان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران از این امر به‌خوبی استفاده‌شده و به‌ویژه از حضور ناوهای جنگی آمریکا و اروپا در خلیج فارس (برای حمایت از رژیم عراق در جنگ تحمیلی) کارایی نقشه‌های دریایی آشکار شد و دیدیم که گرچه آمریکا با تمام توان نظامی و تکنولوژیکی خود به حمایت از عراق پرداخت، جمهوری اسلامی ایران توانست در منطقه خلیج فارس خسارات قابل توجهی را به دشمن وارد آورد.